

Katarzyna Biernacka-Licznar, Ewa Żuchowska (red.), *Egzamin na tłumacza przysięgłego. Zbiór dokumentów włoskich*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2012, 303 strony (recenzja książki)

W serii wydawniczej C.H. Beck pt. *Egzamin na tłumacza przysięgłego* w 2012 roku ukazał się obszerny zbiór dokumentów włoskich pod redakcją Katarzyny Biernackiej-Licznar i Ewy Żuchowskiej. Oprócz antologii tekstów włoskich książka zawiera również tłumaczenia czterech dokumentów z języka włoskiego na język polski, włosko-polskie glosariusze tematyczne oraz komentarz na temat statusu tłumaczy przysięgłych w Polsce i we Włoszech. Ostatni materiał to przedruk artykułu Katarzyny Biernackiej-Licznar pt. *Institucja tłumacza przysięgłego w Polsce i we Włoszech. Kształcenie tłumaczy przysięgłych na studiach podyplomowych w Polsce*, który został opublikowany w 2011 roku na łamach czasopisma *Italica Wratislaviensia II*. Glosariusze tematyczne obejmują terminy i związki frazeologiczne z zakresu prawa spółek i postępowania karnego, wykaz skrótów włoskich stosowanych w dokumentach policyjnych oraz wykaz skrótów łacińskich występujących w pismach sądowych, a także skróty nazw stanowisk służbowych używane we Włoszech i w Polsce.

Jak podkreślają we wstępie autorki, zbiór skierowany jest przede wszystkim do adeptów zawodu tłumacza przysięgłego i specjalistycznego. Ich zdaniem kształcenie i doskonalenie kompetencji translacyjnych winno się odbywać na materiałach autentycznych, charakteryzujących się specyficzną formą, terminologią, składnią i stylistyką. Bez wątplenia praca na tekstach autentycznych zapobiega konstruowaniu sztucznych tekstów do ćwiczeń translacyjnych, motywuje przyszłego tłumacza interkulturowo i osadza go w konkretnych realiach, np. instytucjonalnych, kraju języka wyjściowego i docelowego.

Wzory dokumentów są także źródłem poprawnej terminologii i leksyki, ściśle związanej z różnymi gatunkami tekstu specjalistycznego, a co za tym idzie pozwalają na uzyskanie ekwiwalencji funkcjonalnej. Jest to o tyle ważne, że oferta wydawnicza wartościowych słowników specjalistycznych, zwłaszcza w przypadku języków rzadszych, jest bardzo skromna.

Na uwagę zasługuje również fakt, że autentyczne dokumenty urzędowe, prawnicze czy medyczne nie są łatwo dostępne. Jedynie czynni tłumacze z wieloletnim doświadczeniem mają – zwykle dzięki swojej praktyce translacyjnej – dostęp do wielu różnorodnych obcojęzycznych tekstów specjalistycznych. Stąd zebrane w antologii materiały są bardzo cenne dla początkujących tłumaczy, gdyż dają możliwość ich analizy pod kątem mikro- i makrostruktury.

Zamieszczone w antologii teksty źródłowe zgrupowano w ośmiu rozdziałach: (1) dokumenty sądowe i notarialne, (2) dokumenty z zakresu prawa spółek i dokumenty księgowo-podatkowe, (3) dokumenty metrykalne, (4) dokumenty policyjne, (5) dokumenty szkolne, (6) dokumenty konsularne, (7) dokumenty z zakresu prawa pracy, (8) dokumenty medyczne. O ile autorki słusznie dokonały podziału dokumentów według kryterium tematycznego, o tyle nie zachowały progresji w stopniowaniu trudności tekstów w układzie rozdziałów. Zdaniem recenzenta należało najpierw umieścić łatwiejsze do przetłumaczenia dokumenty metrykalne i szkolne, a dopiero później sądowe i notarialne oraz z zakresu prawa spółek i księgowo-podatkowe. Ponadto taki układ rozdziałów zaakcentowałby wyraźniej zakres funkcyjny tekstów (najpierw urzędowe, a później prawnicze) oraz ich wzajemne relacje. Drugim drobnym mankamentem publikacji jest brak spisu poszczególnych dokumentów w obrębie rozdziałów, co utrudnia ich odszukiwanie.

Kilka słów należy także poświęcić stronie graficznej opublikowanych tekstów. Dokumenty skopiowano w taki sposób, że czytelnik nie ma żadnych kłopotów z ich odczytaniem. W większości wypadków widoczna jest nawet treść pieczęci. W odniesieniu do warstwy edytorskiej książkę cechują przejrzystość i estetyka.

Drugą część publikacji stanowią – jak już wspomniano na wstępie – tłumaczenia czterech przykładowych dokumentów z języka włoskiego na język polski. Są to: (1) pełnomocnictwo szczególne do działu spadku, (2) odpis z Rejestru Spółek, (3) pełnomocnictwo szczególne do reprezentowania spółki oraz (4) umowa o rozwiązanie stosunku pracy. Szkoda, że dobór tłumaczeń nie pokrywa się z zawartością poszczególnych rozdziałów antologii. Przetłumaczenie tekstu źródłowego należącego do każdego działu antologii stanowiłoby wprowadzenie do danej kategorii gatunku tekstowego oraz dawałoby możliwość wyodrębnienia problemów tłumaczeniowych w jego obrębie. Co więcej, sporządzając tłumaczenia o charakterze poświadczonym, autorki nie zadbały o wszystkie elementy formalne takiego przekładu, jak choćby określenie języka, z którego dokonano tłumaczenia, czy też umieszczenie na końcu translatu klauzuli uwierzytelniającej tłumacza, co z pewnością dawałoby

adeptom zawodu tłumacza przysięgłego wiedzę o formalnych aspektach wykonywania takich tłumaczeń.

Ponadto korekta wydawnicza tłumaczeń pozostawia wiele do życzenia, gdyż w translatach można dostrzec zarówno niedociągnięcia językowe (ortograficzne, interpunkcyjne, morfologiczne, stylistyczne), jak i błędy terminologiczne, nie mówiąc już o literówkach.

Poniżej wymieniono niektóre z błędów językowych lub terminologicznych:

1. niepoprawna deklinacja daty, np. **czternasty września 2009 r.*, oraz wyrazów w apozycji, np. *W obecności ... świadków: ..., *urodzona w ... i tamże *zamieszkała;*
2. niepoprawna frazeologia, np. *adres do doręczeń *obrała w..., w mojej kancelarii ... *staje pani;*
3. niepoprawna terminologia, np. *zgromadzenie *zwykle i nadzwyczajne;*
4. lapsusy ortograficzne, np. pisownia dużą literą wyrazów *notariusz* i *repertorium*, a także walut, np. *euro*, względnie niekonsekwentny zapis dużą literą wyrazu *strona* w umowie o rozwiązanie stosunku pracy;
5. potknięcia interpunkcyjne, np. brak przecinka przed drugim spójnikiem *lub*, w porównaniu paralelnym typu *zarówno... *jak i ...* oraz brak przecinka zamykającego w wypowiedziach wtrąconych, np. *Ze swojej strony Spółka zrzeka się, również na drodze ugody* wszelkich roszczeń;*
6. błędy morfologiczne, np. *odnośnie *czegoś, *za wyjątkiem;*
7. niepoprawny styl objawiający się użyciem zaimka względnego *który/która* dwa razy w tym samym zdaniu w odniesieniu do różnych wyrazów określanych lub niezręcznością językową, np. *udziały mogą być zbywane między *żywymi;*
8. brak kropki w skrótce *nr* występującym w przypadku zależnym, np. *pod *nr;*
9. użycie pleonazmu, np. **numer NIP;*
10. literówki, np. **nieniejszą umową, w związku *pełnioną funkcją.*

Nie udało się uniknąć uchybień językowych także w glosariuszach włosko-polskich, stanowiących trzecią część recenzowanej publikacji. Jest ich na szczęście niewiele, a większość z nich to literówki. Trzeba zdecydowanie dodać, że zamieszczone w publikacji glosariusze mają ogromny walor dydaktyczny, gdyż stanowią drogowskaz dla adeptów *ars translationis* w tworzeniu własnych baz leksykograficznych.

Reasumując, należy stwierdzić, że mimo niedopracowania książki, zwłaszcza pod względem korekty wydawniczej, autorki w pełni osiągnęły główny cel publikacji, tj. wypełniły lukę materiałową, opracowując dla studentów italianistyki obszerny wybór aktualnych tekstów specjalistycznych, przy pomocy których można z powodzeniem ćwiczyć kompetencję tłumaczeniową i językową. Dodatkową zaletą publikacji jest udostępnienie studium przykładowych tłumaczeń, dzięki którym będą mogli zapoznać się ze strategiami translatorskimi tłumaczek specjalistycznych z wieloletnim doświadczeniem.

Artur Dariusz Kubacki
(Katowice)

